



Briselē, 2026. gada 4. maijā
(OR. en)

8824/26

ENER 213
FISC 158
ECOFIN 561
COMPET 516
ENV 443
IND 301

PAVADVĒSTULE

| | |
|--------------------|---|
| Sūtītājs: | Eiropas Komisijas ģenerālsektāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i> |
| Saņemšanas datums: | 2026. gada 30. aprīlis |
| Saņēmējs: | Eiropas Savienības Padomes ģenerālsektāre <i>Thérèse BLANCHET</i> |
| K-jas dok. Nr.: | C(2026) 2852 final |
| Temats: | KOMISIJAS IETEIKUMS (30.4.2026) par neaizsargāto lietotāju un enerģētiskās nabadzības skarto lietotāju aizsardzību pret enerģijas atslēgšanu, kā arī laikā, kad tiek plānota un īstenota dabasgāzes izmantošanas pakāpeniska izbeigšana vai kad dabasgāzes sadales tīkli tiek izņemti no ekspluatācijas |

Pielikumā ir pievienots dokuments C(2026) 2852 final.

Pielikumā: C(2026) 2852 final



Briselē, 30.4.2026.
C(2026) 2852 final

KOMISIJAS IETEIKUMS

(30.4.2026)

par neaizsargāto lietotāju un enerģētiskās nabadzības skarto lietotāju aizsardzību pret enerģijas atslēgšanu, kā arī laikā, kad tiek plānota un īstenota dabasgāzes izmantošanas pakāpeniska izbeigšana vai kad dabasgāzes sadales tīkli tiek izņemti no ekspluatācijas

{SWD(2026) 126 final}

KOMISIJAS IETEIKUMS

(30.4.2026)

par neaizsargāto lietotāju un enerģētiskās nabadzības skarto lietotāju aizsardzību pret enerģijas atslēgšanu, kā arī laikā, kad tiek plānota un īstenota dabasgāzes izmantošanas pakāpeniska izbeigšana vai kad dabasgāzes sadales tīkli tiek izņemti no ekspluatācijas

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

tā kā:

- (1) Enerģijas atslēgšana nozīmē, ka mājsaimniecībai tiek liegta piekļuve pamata energopakalpojumiem, piemēram, elektroenerģijas vai gāzes piegādei. Tās iemesls bieži vien ir nesamaksāti rēķini, kam par cēloni ir vairāku ar enerģētisko nabadzību cieši saistītu faktoru kombinācija — zemi ienākumi, augstas enerģijas izmaksas, nepietiekama piekļuve energoefektivitātes risinājumiem un finansējumam utml.
- (2) Aizsardzība pret enerģijas atslēgšanu kritiskos brīžos un tās aizliegums pirmo reizi tika ieviests 2009. gadā un nostiprināts ar Direktīvu (ES) 2019/944¹ un vēl vairāk pastiprināts ar Direktīvu (ES) 2024/1711² un Direktīvu (ES) 2024/1788³, lai nodrošinātu, ka visi patērētāji var piekļūt pamata energopakalpojumiem, proti, ir paredzēti jauni noteikumi un piegādātāju pienākumi attiecībā uz patērētāju tiesībām un aizsardzību.
- (3) Piekļuve mājoklim un pamata energopakalpojumiem ir priekšnoteikums tiesībām uz pienācīgu dzīves līmeni, kā atzīts Eiropas sociālo tiesību pīlāra 19. un 20. principā un Eiropas cenas ziņā pieejamu mājokļu plānā⁴. Tāpēc, ja tiek nodrošināta aizsardzība pret atslēgšanu, tas tieši veicina Savienības sociālo mērķu sasniegšanu un šā principa pilnīgu īstenošanu.
- (4) Kā uzsvērts paziņojumā “Lētākas enerģijas rīcības plāns”⁵, augsto enerģijas cenu dēļ aizvien lielākam skaitam Eiropas iedzīvotāju ir grūtības samaksāt rēķinus par enerģiju. To vidū ir gan neaizsargāti lietotāji, kuri par enerģiju tērē nesamērīgi lielāku ienākumu daļu, gan daudzi ļaudis ar vidējiem ienākumiem.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES, OV L 158, 14.6.2019., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/oj>.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1711 (2024. gada 13. jūnijs), ar ko groza Direktīvas (ES) 2018/2001 un (ES) 2019/944 attiecībā uz Savienības elektroenerģijas tirgus modeļa uzlabošanu, OV L, 2024/1711, 26.6.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1711/oj>.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1788 (2024. gada 13. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz atjaunīgās gāzes un dabasgāzes, un ūdeņraža iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu (ES) 2023/1791 un atceļ Direktīvu 2009/73/EK, OV L, 2024/1788, 15.7.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj>.

⁴ Eiropas cenas ziņā pieejamu mājokļu plāns, Eiropas Komisija, COM(2025) 1025 final, 16.12.2025.

⁵ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai: Lētākas enerģijas rīcības plāns. Enerģētikas savienības patiesās vērtības atraisīšana: lētas, efektīvas un tīras enerģijas nodrošināšana ikvienam Eiropas iedzīvotājam, COM(2025) 79 final.

- (5) Šis ieteikums attiecas uz “enerģētisko nabadzību”, kas definēta Direktīvas (ES) 2023/1791⁶ 2. panta 52. punktā, un “neaizsargātiem lietotājiem”, kas minēti Direktīvas (ES) 2019/944⁷ 28. pantā un Direktīvas (ES) 2024/1788⁸ 26. pantā. Komisija ir publicējusi divus ieteikumus⁹ par enerģētisko nabadzību, kas attiecas arī uz neaizsargātiem lietotājiem.
- (6) Direktīvas (ES) 2019/944 10. panta 11. punktā un Direktīvas (ES) 2024/1788 11. panta 10. punktā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jānodrošina, ka enerģijas piegādātāji mājāsaimniecību lietotājiem pietiekamu laiku pirms jebkādas plānotas atslēgšanas sniedz pienācīgu informāciju par atslēgšanai alternatīviem pasākumiem. Ar šādiem alternatīviem pasākumiem var saprast atbalsta avotus, lai novērstu atslēgšanu, priekšapmaksas sistēmas, ergoauditus, energokonsultāciju pakalpojumus, alternatīvus maksāšanas plānus, konsultācijas par parādu pārvaldību vai atslēgšanas moratorijus un nerada papildu izmaksas lietotājiem, kuriem draud atslēgšana. Visā Savienībā šajā sakarā jau tiek īstenoti iedarbīgi pasākumi, kurus var replicēt un izvērst, lai aizsargātu visneaizsargātākos patērētājus (kuri, ja izmanto priekšapmaksas skaitītājus, varētu justies spiesti paši atslēgties) un nodrošinātu nepārtrauktu piekļuvi enerģijai.
- (7) Ir būtiski laikus transponēt ES noteikumus par neaizsargātiem lietotājiem un enerģētisko nabadzību, jo īpaši Direktīvas (ES) 2019/944 28.a pantu un Direktīvas (ES) 2024/1788 28. pantu, lai nodrošinātu visaptverošu pieeju neaizsargātu mājāsaimniecību aizsardzībai pret enerģijas atslēgšanu, izmantojot koordinētu un sadarbīgu pārvaldību vairākos līmeņos un ar vairākām ieinteresētajām personām un apmainoties ar paraugpraksi starp visiem attiecīgajiem dalībniekiem.
- (8) Lai izstrādātu efektīvus atbalsta pasākumus, ir svarīgi precīzi identificēt neaizsargātos lietotājus un enerģētiskās nabadzības skartos cilvēkus. Ir regulāri jāpārskata un jāatjaunina relevantie dati, lai novērtētu, vai saņēmējiem jāturpina saņemt atbalstu vai arī viņu individuālā situācija ir uzlabojusies, un lai savlaicīgi novirzītu mērķtiecīgu palīdzību tiem, kam tā ir vajadzīga.
- (9) Lai novērstu enerģētiskās nabadzības pamatcēloņus, aizsargātu neaizsargātus lietotājus un novērstu atslēgšanu, par prioritāti ir jānosaka strukturāli ilgtermiņa pasākumi, izmantojot Savienības un valstu finansējumu. Šādi pasākumi ir, cita starpā, energoefektivitāte, piekļuve atjaunīgajiem energoresursiem, enerģijas pašražošana un pašpatēriņš, enerģijas kopīgošana, energokopienas, kā arī viedo skaitītāju popularizēšana un enerģijas monitorings reāllaikā.
- (10) Viegli pieejama informācija un norādījumi, mērķtiecīga apmācība, vienkārši rīki un proaktīva iesaiste pirms atslēgšanas ir būtiski, lai iespēcinātu un aizsargātu

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/1791 (2023. gada 13. septembris) par energoefektivitāti un ar ko groza Regulu (ES) 2023/955, OV L 231, 20.9.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj>.

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES, OV L 158, 14.6.2019., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2019/944/2025-10-12>.

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1788 (2024. gada 13. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz atjaunīgās gāzes un dabasgāzes, un ūdeņraža iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu (ES) 2023/1791 un atceļ Direktīvu 2009/73/EK, OV L, 2024/1788, 15.7.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1788/oj>.

⁹ Komisijas Ieteikums (ES) 2020/1563 (2020. gada 14. oktobris) par enerģētisko nabadzību, OV L 357, 27.10.2020., ELI: Komisijas Ieteikums (ES) 2023/2407 (2023. gada 20. oktobris) par enerģētisko nabadzību, OV L, 2023/2407, 23.10.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2407/oj>.

neaizsargātos lietotājus un enerģētiskās nabadzības skartos lietotājus. Tas vairo informētību un uzticēšanos piegādātājiem.

- (11) Digitāli pieejami rīki, tostarp attālināti nolasāmi patēriņa dati, viedie skaitītāji un piegādātāju un klientu saskarsmes rīki, ļauj konstatēt agrīnas maksājumu grūtību pazīmes. Lai apmierinātu neaizsargātu mājsaimniecību individuālās vajadzības, ir būtiski nodrošināt prognozējamu finansējumu pārredzamiem konsultāciju rīkiem un palīdzības instrumentiem, piemēram, vienas pieturas aģentūrām, kas sniedz integrētus energorenovācijas pakalpojumus, kā noteikts Direktīvā (ES) 2024/1275¹⁰ par ēku energosniegumu.
- (12) Noteiktos specifiskos apstākļos un ar nosacījumu, ka tas ir nepārprotami paredzēts tikai neaizsargātām mājsaimniecībām, tieši mērķēts publiskais atbalsts (piemēram, subsīdijas, enerģijas kuponi, mērķorientētas atbalsta programmas) ir svarīgs pasākums, kā palīdzēt neaizsargātajiem lietotājiem tikt galā ar enerģijas rēķiniem un novērst enerģijas atslēgšanu; šāds atbalsts sniedzams kā papildinājums strukturāliem un ilgstošiem pasākumiem.
- (13) Lai aizsargātu lietotājus pret enerģijas atslēgšanu, likumdošanas pasākumi var būt, piemēram, sezonāli atslēgšanas aizliegumi, palīdzība lietotājiem, kuriem ir grūtības ar enerģijas rēķiniem, un aizsardzības pasākumi, kas domāti, lai nepieļautu priekšapmaksas sistēmu negatīvās sekas (piemēram, uzstādīšanas un uzturēšanas izmaksas), un nodrošinātu, ka tarifi priekšapmaksas skaitītāju lietotājiem nav augstāki nekā citiem enerģijas lietotājiem.
- (14) Direktīvas (ES) 2019/944 27.a pantā, kas iestrādāts ar Direktīvu (ES) 2024/1711, ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāievieš režīms attiecībā uz pēdējo garantēto piegādātāju. Direktīvas (ES) 2024/1788 29. pantā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāievieš režīms attiecībā uz pēdējo garantēto piegādātāju vai jāveic līdzvērtīgi pasākumi, lai nodrošinātu piegādes nepārtrauktību vismaz mājsaimniecību lietotājiem. Iepriekš minētie noteikumi arī paredz, ka dalībvalstīm ir jānodrošina, ka gadījumā, ja galalietotājs tiek pārcelts pie pēdējā garantētā piegādātāja, šāds piegādātājs paziņo savus noteikumus un nodrošina pakalpojumu nepārtrauktību šiem lietotājiem laikposmā, kas vajadzīgs, lai atrastu jaunu piegādātāju.
- (15) Enerģijas piegādātājiem ir izšķiroša nozīme neaizsargātu lietotāju aizsardzībā un enerģijas atslēgšanas novēršanā. Ir svarīgi pieņemt saprotamas, vienkāršas un soli pa solim izskaidrotas atslēgšanas procedūras, kurās ņemtas vērā šo lietotāju vajadzības un situācijas. Brīvprātīgas iesaistes kodeksi, kuros iesaistīti piegādātāji, patērētāju apvienības un sadales sistēmu operatori, var palīdzēt novērst enerģijas atslēgšanu, veicināt taisnīgu un pārredzamu attieksmi pret lietotājiem un nodrošināt piekļuvi skaidrai informācijai un atbalstam.
- (16) Lai izprastu atslēgto vai atslēgšanas apdraudēto lietotāju situācijas iezīmes un apmēru, ir svarīgi sekot līdzi atslēgšanas procesiem, to skaitam, cēloņiem un ietekmei, kā arī mājsaimniecību lietotāju sūdzībām. Te ietilpst enerģijas piegādātāju noteikto paziņošanas termiņu pārskatīšana, maksājumu plānu pieejamības un piekļūstamības novērtēšana un neaizsargātiem lietotājiem piedāvātā atbalsta līmenis. Valstu regulatīvajām iestādēm saskaņā ar Direktīvas (ES) 2019/944 59. panta 1. punkta o) apakšpunktu ir svarīga loma attiecīgās informācijas vākšanā un sniegšanā, un tādējādi

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1275 (2024. gada 24. aprīlis) par ēku energosniegumu, OV L, 2024/1275, 8.5.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj> .

tām ir būtiska nozīme, lai nodrošinātu, ka visi lietotāji tiek pienācīgi aizsargāti un atbalstīti ar efektīviem pasākumiem.

- (17) Attiecībā uz neaizsargāto lietotāju un enerģētiskās nabadzības skarto lietotāju aizsardzību laikā, kad tiek plānota un īstenota pakāpeniska atteikšanās no dabasgāzes vai dabasgāzes sadales tīkli tiek izņemti no ekspluatācijas, Direktīvas (ES) 2024/1788 27. pantā ir noteikts, ka Komisijai ir jāsniedz norādījumi dalībvalstīm.
- (18) Nesenais enerģijas cenu svārstīgums, ko izraisījis Krievijas karš pret Ukrainu un tam sekojošā pāreja uz dārgāku sašķidrinātās dabasgāzes importu, skaidri parāda nepieciešamību paātrināt pāreju uz cenas ziņā pieejamu, vietēji ražotu tīru enerģiju.
- (19) Vairākas dalībvalstis jau ir nākušas klajā ar nacionālām vai reģionālām stratēģijām, kā pakāpeniski pārtraukt dabasgāzes izmantošanu, un atzīst, ka šī pāreja būs gaus un ilgstošs process.
- (20) Lai nodrošinātu enerģētisko drošību un cenas ziņā pieejamu enerģiju, lietotājiem ir jādod iespēja pāriet no dabasgāzes uz tīrākām, uz elektroenerģiju balstītām alternatīvām. Lai gan dažās jomās nozīme var būt atjaunīgajām gāzēm, paredzams, ka liela daļa esošā gāzes sadales tīkla būs funkcionāli novecojusi. Tas nozīmē, ka tie būs kontrolēti jāizņem no ekspluatācijas un ka būs vajadzīga stratēģiska investīciju plānošana, lai neveidotos balasta aktīvi.
- (21) Dabasgāzes izmantošanas pakāpeniskas izbeigšanas procesā vadošajam principam jābūt: aizsargāt neaizsargātas mājāsaimniecības un nodrošināt cenas ziņā pieejamu un iekļaujošu piekļuvi tīrai enerģijai. Bez tā nebūs iespējams panākt, ka lielākā daļa enerģētiskās nabadzības skarto lietotāju var netraucēti pāriet uz tīrākas enerģijas alternatīvām, un novērst risku, ka tarifu pieaugums viņus nesamērīgi ietekmē un vēl vairāk pakļauj enerģētiskajai nabadzībai.
- (22) Ir vajadzīga efektīva koordinācija starp valsts, reģionālajām un vietējām iestādēm, gāzes operatoriem un citiem relevantiem operatoriem elektroenerģijas, siltumapgādes un dzesēšanas nozarē, kā arī sociālajiem partneriem, patērētāju organizācijām, pilsonisko sabiedrību un vietējām ieinteresētajām personām, lai nodrošinātu kopīgu, starpnozaru un integrētu sistēmas plānošanas pieeju dabasgāzes izmantošanas pakāpeniskai izbeigšanai, pamatojoties uz kopīgiem scenārijiem enerģijas piedāvājuma un pieprasījuma attīstībai visās enerģētikas nozarēs un tās izstrādē iesaistot visas attiecīgās ieinteresētās personas. Šāda koordinācija atbalstītu konsekvētu plānošanu un īstenošanu, tostarp to, ka pašvaldībām kā galvenajām virzītājām ir piekļuve pienācīgiem resursiem un finansējumam, kā arī elastīgu un pārredzamu ilgtermiņa tīkla stratēģiju izstrādi.
- (23) Ja dabasgāzes izmantošanas pakāpeniskas izbeigšanas procesi ir slikti sagatavoti, izziņoti vai īstenoti, tas var raisīt sabiedrības pretestību un neuzticēšanos elektrifikācijas un enerģētiskās neatkarības sniegtajiem ieguvumiem. Tāpēc dalībvalstīm galvenā uzmanība būtu jāpievērš cilvēkiem un sava darba pamatā jāliek kopīgi principi — patērētāju aizsardzība, pārredzamība, taisnīgums, piekļūstamība, pieejamība cenas ziņā un sabiedrības līdzdalība.
- (24) Atšķirīga ir dalībvalstu atkarība no dabasgāzes, to ēku fonda raksturlielumi, tas, kā tās īsteno pakāpenisku atteikšanos no fosilā kurināmā katliem saskaņā ar Direktīvas (ES) 2024/1275 17. panta 15. punktu, un to spēja atbalstīt neaizsargātas mājāsaimniecības. Tām savos nacionālajos ēku renovācijas plānos ir jāizklāsta rīcībpolitikas un pasākumi, kuru mērķis ir panākt galīgo izbeigšanu 2040. gadā. Nacionālās pieejas

atspoguļos konkrētos valsts un vietējos apstākļus, vienlaikus ievērojot minētos kopīgos principus.

- (25) Dabasgāzes izmantošanas pakāpeniskas izbeigšanas taisnīgu un iekļaujošu īstenošanu var atbalstīt, izmantojot Savienības līmenī pieejamos finansēšanas instrumentus, piemēram, Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Kohēzijas fondu un Taisnīgas pārkārtošanās fondu, saskaņā ar komplementaritātes un administratīvās vienkāršošanas principiem.
- (26) Šis ieteikums, kas atspoguļo lētākas enerģijas rīcības plāna mērķus un Komisijas apņemšanos uzlabot regulējumu, īstenošanu un vienkāršošanu¹¹ un politikas saskaņotību, ir sagatavots ar mērķi racionalizēt īstenošanu valsts un vietējā līmenī, proti, sniegt skaidrus un praktiskus norādījumus, tajā pašā laikā izvairoties no nevajadzīga administratīvā sloga un nodrošinot, ka pasākumi ir pieejami un viegli saprotami gan privātpersonām, gan iestādēm.
- (27) Saskaņā ar Eiropas sociālo tiesību pīlāru un ES Dzimumu līdztiesības stratēģiju 2020.–2025. gadam dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka dabasgāzes izmantošanas pakāpeniskas izbeigšanas pasākumu izstrāde un īstenošana veicina dzimumu līdztiesību un nediskrimināciju, kā arī personu ar invaliditāti tiesības.

IR PIENĒMUSI ŠO IETEIKUMU:

Dalībvalstīm tiek ieteikts veikt tālāk izklāstītos pasākumus.

Neaizsargāto patērētāju un enerģētiskās nabadzības skarto lietotāju aizsardzība pret enerģijas atslēgšanu

I. Transponēšana, definēšana un identificēšana

1. **Nodrošināt, ka pēc iespējas drīzāk tiek pilnībā, konsekventi un savlaicīgi transponēti** visi ES noteikumi par neaizsargātiem lietotājiem un enerģētiskās nabadzības skartiem lietotājiem, jo īpaši Direktīvas (ES) 2019/944 28. un 28.a pants un Direktīvas (ES) 2024/1788 28. pants, tā garantējot līdzvērtīgu aizsardzības līmeni gan elektroenerģijas, gan gāzes nozarē. Dalībvalstīm jānodrošina konsekvence visos enerģijas tirgos un tas, ka neviens patērētājs nezaudē piekļuvi pamata energopakalpojumiem nozaru regulējuma atšķirību dēļ.
2. Neaizsargātu lietotāju un enerģētiskās nabadzības skartu lietotāju **tiesības uz atbalstu pamatot** ar skaidriem, objektīviem, uzticamiem un savlaicīgiem datiem, kas atspoguļo vairākas neaizsargātības dimensijas. Sociālekonomiskie, enerģētikas, klimata, ēku, veselības un siltumkomforta dati būtu jāintegrē atbilstības novērtējumā un jāpapildina ar datiem no dezagregētiem avotiem (piemēram, viedajiem skaitītājiem vai sensoriem) un ar vietējiem institucionālajiem datiem. Tas dod iespēju izstrādāt atbalsttiesīguma kritērijus, kas nodrošina holistisku pieeju un sniedz pilnīgu priekšstatu par mājsaimniecības situāciju. Attiecīgā gadījumā dalībvalstīm būtu jāizmanto automatiski atbalsttiesīguma mehānismi, izmantojot datu apmaiņu starp attiecīgajām iestādēm, lai samazinātu administratīvo slogu un stigmatizāciju. Papildu pašidentifikācijas procesiem arī turpmāk jābūt vienkāršiem un pieejamiem vairākos kanālos (tiešsaistē, pa tālruni, pa pastu vai klātienē).

¹¹ Vienkāršāka un ātrāka Eiropa: paziņojums par īstenošanu un vienkāršošanu, COM(2025) 47 final.

3. Bieži **pārskatīt un atjaunināt atbalsttiesīguma** kritērijus un atbalsta shēmas, lai nodrošinātu, ka tie joprojām ir mērķtiecīgi un efektīvi, un novērstu jebkādu procesa ļaunprātīgu izmantošanu. Dati regulāri jāatjaunina, lai konstatētu izmaiņas ienākumos, mājsaimniecības sastāvā, veselības vai nodarbinātības statusā, kā arī pārējos 2. ieteikumā minētajos datos.

II. Atslēgšanas novēršana

4. **Par prioritāti noteikt strukturālus ilgtermiņa pasākumus**, piemēram, energoefektivitātes uzlabojumus, atjaunīgās enerģijas plašāku izmantošanu, enerģijas pašpatēriņu, enerģijas kopīgošanu un līdzdalību energokopienās, ko palīdz īstenot viedie skaitītāji un reāllaika monitorings. Vajadzības gadījumā papildināt šādus pasākumus ar mērķētu un īslaicīgu tiešu publisko atbalstu (tostarp mērķētu finansiālo palīdzību), lai palīdzētu neaizsargātiem lietotājiem tikt galā ar enerģijas rēķiniem un izvairīties no atslēgšanas.
5. **Uzlabot patērētāju informēšanu un informētību**, sniedzot skaidrus norādījumus un apmācību par tiesībām un pienākumiem, energoprātību, rēķiniem, piegādātāja maiņu un atbalstu grūtību gadījumā, kā arī kāpināt ieguvumu izmantošanu un informētību par tiem. Dalībvalstīm jānodrošina pienācīgs finansējums vienas pieturas aģentūrām un konsultāciju pakalpojumiem, kas palīdz mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem un enerģētiski nabadzīgām mājsaimniecībām, saskaņā ar Savienības norādījumiem par integrētiem renovācijas pakalpojumiem¹².
6. **Ieviest agrīnās brīdināšanas mehānismus neaizsargātību konstatēšanai**: dalībvalstīm jānodrošina piegādātāji un sadales sistēmu operatori izveidot sistēmas, kas laikus, pamatojoties uz patēriņa anomālijām vai maksājumu kavējumiem, spēj identificēt mājsaimniecības lietotājus, kuri varētu nespēt samaksāt rēķinus. Šādas sistēmas dotu ierosu preventīvai un atbalstošai saziņai, padomdošanai par enerģiju vai novirzīšanai pie sociālās palīdzības, vēl pirms tiek izdots oficiāls paziņojums par atslēgšanu.

III. Aizsardzība pret atslēgšanu

7. **Pieņemt atbilstošas tiesiskās garantijas**, tai skaitā:
 - (a) sezonāli atslēgšanas aizliegumi un medicīniski pamatoti izņēmumi, ko nosaka atkarībā no valsts klimatiskajiem un sociālajiem apstākļiem, un cauru gadu ilgstošs atslēgšanas aizliegums attiecībā uz tādiem lietotājiem, kuri veselības stāvokļa dēļ ir kritiski atkarīgi no elektriski darbināma medicīniskā aprīkojuma;
 - (b) pielāgota palīdzība klientiem, kuri jau kavē vai varētu kavēt maksājumus, tostarp maksājumu plāni, parādu pārvaldības atbalsts un, ja tas ir pamatoti, parāda atvieglošana, kā arī pasākumi, ar ko ierobežo vai atceļ atslēgšanas un atkārtotas pieslēgšanas maksas;
 - (c) noteikumi, kas nodrošina, ka atslēgšana nenotiek, ja rēķins tiek oficiāli apstrīdēts un lieta vēl nav atrisināta, ja notiek sarunas par maksājumu plānu vai

¹² KOMISIJAS IETEIKUMS (ES) 2026/536 (2026. gada 10. marts) ar praktiskiem norādījumiem par vienas pieturas aģentūru pakalpojumiem ēku energoefektivitātes un energosnieguma jomā, *OV L 536, 11.03.2026.*, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2026/536/oj>.

ja klients pilda saskaņotu maksājumu plānu, pilnībā ievērojot pušu līgumiskās tiesības un pienākumus; un

- (d) noteikumi, kas nodrošina, ka priekšapmaksas sistēmas nenozīmē augstākus tarifus vai slēptas izmaksas un ka nesamaksātie parādi tiek atgūti, izmantojot samērīgas un taisnīgas procedūras.
- 8. **Nodrošināt efektīvus pēdējā garantētā piegādātāja režīmus, kas garantē piegādes nepārtrauktību** un kas aprobežojas ar īslaicīgu izmantošanu, kombinācijā ar automatisku un tūlītēju pāreju, lai novērstu pakalpojumu pārtraukšanu, un pārredzamu saziņu un informāciju, ko sniedz lietotājiem, lai nodrošinātu, ka tiem netiek piemēroti dārgi noklusējuma tarifi un ka tiem ir piekļuve nepieciešamajiem rīkiem un resursiem, lai pieņemtu uz informāciju balstītus lēmumus par savu energoapgādi.
- 9. **Veicināt atbildīgu piegādātāju praksi**, proti, mudināt piegādātājus pieņemt skaidras un soli pa soli izskaidrotas atslēgšanas procedūras, saprātīgus paziņošanas termiņus un, ja tas ir tehniski iespējams, pamatvajadzību apmierināšanai pietiekamas korigētas minimālās elektroapgādes periodu. Dalībvalstīm arī jānodrošina, ka piegādātāji sniedz pielāgotas konsultācijas par palīdzību saistībā ar enerģijas rēķiniem un vispiemērotākajiem piedāvājumiem, nodrošinot skaidru saziņu vairākās valodās un kanālos.
- 10. **Mudināt piegādātājus, patērētāju apvienības un sadales sistēmu operatorus pievienoties brīvprātīgiem iesaistes kodeksiem**, lai veicinātu taisnīgumu, pārredzamību un sadarbību atslēgšanas novēršanā.

IV. Pārvaldība, uzraudzība un izvērtēšana

- 11. **Nodrošināt koordinētu daudzlīmeņu pārvaldību**, kurā iesaista valsts un vietējās iestādes, sociālā atbalsta dienestus, piegādātājus, ombuda dienestus un patērētāju organizācijas, lai apmainītos ar paraugpraksi un koordinētu intervences pasākumus.
- 12. **Likt regulatīvajām iestādēm sekot līdzi atslēgšanu skaitam un ziņot par to, analizēt sūdzības un novērtēt, cik adekvāti ir piegādātāju paziņošanas termiņi un maksājumu plānu varianti.**
- 13. **Izstrādāt visaptverošus rādītājus un datu vākšanas sistēmas**, kas aptver gan atslēgšanu, gan pašatslēgšanos un kas dezagregētas pēc mājsaimniecības pazīmēm un sociālekonomiskā statusa, dzimuma, etniskās piederības un veselības stāvokļa, lai apzinātu nepilnības, novērtētu pasākumu efektivitāti un virzītu korektīvus pasākumus.
- 14. **Apsvērt iespēju vajadzības gadījumā pret enerģijas atslēgšanu vērstos preventīvos un aizsardzības pasākumus attiecināt** ne tikai uz riskam pakļautām mājsaimniecībām, bet arī uz plašāku patērētāju loku, kas var saskarties ar enerģijas dārdzības radītām problēmām, piemēram, mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem, kurām draud maksājumu kavēšana vai kuras saskaras ar pēkšņiem ienākumu satricinājumiem.
- 15. **Mobilizēt Savienības un valstu finansējumu**: Dalībvalstīm pilnībā jāizmanto dažādās finansēšanas iespējas, tostarp Sociālais klimata fonds, lai finansētu pret enerģijas atslēgšanu vērstos preventīvos un aizsardzības pasākumus, tostarp

strukturālus pasākumus, mērķorientētu atbalstu, digitālos rīkus agrīnai intervencei un sociālo darbinieku un patērētāju apmācību.

Neaizsargāto lietotāju un enerģētiskās nabadzības skarto lietotāju aizsardzību laikā, kad tiek plānota un īstenota dabasgāzes izmantošanas pakāpeniska izbeigšana vai kad dabasgāzes sadales tīkli tiek izņemti no ekspluatācijas

I. Izveidot labvēlīgu tiesisko un politisko regulējumu netraucētai un taisnīgai dabasgāzes izmantošanas pakāpeniskai izbeigšanai

16. Nodrošināt Direktīvas (ES) 2024/1788 13., 55. un 57. panta noteikumu pilnīgu, konsekventu un savlaicīgu koordinētu transponēšanu un piemērošanu un nodrošināt saskaņotību starp nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem, nacionālajiem ēku renovācijas plāniem un siltumapgādes un dzesēšanas stratēģijām, lai nodrošinātu elektroenerģijas, siltumapgādes un gāzes tīklu saskaņotu, efektīvu un taisnīgu attīstību visos pārvaldības līmeņos.
17. Izstrādāt stratēģijas un rīcībpolitiku pakāpeniskai dabasgāzes izmantošanas izbeigšanai, ņemot vērā ieguvumus, ko tās sniegs patērētājiem un sabiedrībai, un ar mērķi optimizēt procesu, kas jāiziet skartajiem mājāsaimniecību klientiem.
18. Par prioritāti noteikt enerģijas ietaupījumus, ēku renovāciju un tīras siltumapgādes risinājumus kā efektīvus pasākumus, lai aizsargātu neaizsargātos lietotājus un enerģētiskās nabadzības skartos lietotājus no enerģijas cenu svārstīguma un fosilā kurināmā izmaksām, ieskaitot oglekļa cenas noteikšanu.
19. Izveidot visaptverošu plānošanu un koordināciju starp valsts, reģionālajām un vietējām pārvaldes iestādēm un iesaistīt visas attiecīgās ieinteresētās personas, tostarp enerģētikas operatorus, valsts regulatīvās iestādes, patērētāju organizācijas, sociālos partnerus, pilsonisko sabiedrību un iedzīvotājus visos dabasgāzes izmantošanas pakāpeniskas izbeigšanas procesa posmos. Vietējās vai reģionālās enerģētikas aģentūras vai līdzīgas struktūras, ja tādas pastāv, var atbalstīt šo procesu saskaņā ar uzdevumiem, kas tām uzticēti valsts, reģionālā vai vietējā līmenī.
20. Dot visiem attiecīgajiem aktoriem pietiekami daudz laika, kas vajadzīgs, lai plānotu un īstenotu pakāpenisku atteikšanos no dabasgāzes, ideālā gadījumā vismaz 10 gadus, jo īpaši no dabasgāzes ļoti atkarīgos reģionos. Dalībvalstīm par prioritāti jāizvirza pieprasījuma samazināšana pēc dabasgāzes, pateicoties energoefektivitātei, elektrifikācijai un tīru tehnoloģiju ieviešanai, brīvprātīgai atslēgšanai un jaunu gāzes pieslēgumu aizliegumiem, un tajā pašā laikā jāvairo tīro alternatīvu pievilcība, tostarp izmantojot nodokļus, pakāpeniski atceļot fosilā kurināmā subsīdijas un mērķtiecīgi stimulējot pāreju uz alternatīvām tehnoloģijām.
21. Atbalstīt gan individuālus risinājumus (piemēram, siltumsūkņus un saules siltumenerģiju), gan kolektīvas sistēmas (piemēram, efektīvu centralizēto siltumapgādi un dzesēšanu, kopīgus ģeotermālās enerģijas vai atlikumsiltuma projektus), galveno uzmanību pievēršot tam, vai tos var atļauties mājāsaimniecības un reģioni ar zemiem ienākumiem.
22. Dot pašvaldībām iespēju kļūt par galvenajiem aktoriem, kas vietējā līmenī virza dabasgāzes izmantošanas pakāpenisku izbeigšanu. Attiecīgā gadījumā par darbības satvaru alternatīvu apzināšanai un vietējo kopienu atbalstam var izmantot Direktīvas

(ES) 2023/1791 25. panta 6. punktā prasītos vietējos siltumapgādes un dzesēšanas (aukstumapgādes) plānus, kas jā sagatavo pašvaldībām, kurās ir vairāk nekā 45000 iedzīvotāju.

23. Sniegt mērķtiecīgu tehnisko un administratīvo atbalstu, jo īpaši mazām un vidējām pašvaldībām, lai tās varētu pārvarēt administratīvos un finansiālos ierobežojumus dabasgāzes izmantošanas pakāpeniskas izbeigšanas procesu plānošanai un īstenošanai. Šim atbalstam jāietver apmācība, sakopota tehniskā palīdzība un piekļuve ES atbalsta programmām.
24. Popularizēt energokopienas un enerģijas kopīgošanas iniciatīvas, nosakot skaidrus un vienkāršus noteikumus, samazinot administratīvās izmaksas un slogu, piedāvājot finansiālus stimulus un piekļuvi tehnoloģijām un nodrošinot sociālo iekļautību līdzdalībā un ieguvumu sadalē.
25. Risināt pretrunīgu interešu problēmu īrētos mājokļos, raugot rast līdzsvaru starp izīrētāju un īrnieku interesēm ar regulatīviem pasākumiem, mērķorientētiem finansēšanas instrumentiem un renovācijas stimuliem.
26. Novērst šķēršļus daudzdzīvokļu ēku renovācijai, vienkāršojot kopīpašuma struktūru piekļuvi finansējumam un lēmumu pieņemšanai. Veicināt kombinēto renovāciju vai renovāciju dzīvojamā rajona līmenī, lai panāktu apjomradītus ietaupījumus un uzlabotu pieejamību cenas ziņā un komfortu.
27. Nodrošināt saskanību starp “ne aizsargātu lietotāju” un “enerģētiskās nabadzības” definīcijām gāzes un elektroenerģijas sektoros, turklāt definīcijām jāatspoguļo dalībvalstu sociālā un mājokļu politika.
28. Nodrošināt, ka ne aizsargātie un enerģētiskās nabadzības skartie lietotāji, kuri vēl ir pieslēgti gāzes tīklam, ir aizsargāti pret pārmērīgu tarifu paaugstināšanu. Tālab nodrošināt, ka VRI ir pilnvarotas izstrādāt strukturālas pieejas vadlīnijas par to aktīvu amortizāciju, kuru ekspluatācija ir pārtraukta pirms to sākotnēji prognozētā kalpošanas laika beigām, un par tarifu noteikšanu.

II. Vairot lietotāju iesaisti un iespējas

29. Nodrošināt agrīnu, pārredzamu un iekļaujošu saziņu ar māsaimniecībām saistībā ar pakāpenisku atteikšanos no dabasgāzes. Komunikācijas un iesaistes stratēģijas jāpielāgo dažādām sociālajām un ienākumu grupām, jo īpaši ne aizsargātiem un enerģētiski nabadzīgiem lietotājiem.
30. Vismaz 10 gadus iepriekš paziņot vietējos un reģionālos lēmumus par pakāpenisku atteikšanos no dabasgāzes un sniegt ticamu informāciju par pārejas galvenajiem atskaites punktiem, piemēram, jaunu pieslēgumu aizliegumiem, subsīdiju pakāpenisku pārtraukšanu un tīkla izņemšanu no ekspluatācijas.
31. Sniegt māsaimniecībām skaidru un pieejamu informāciju par pārkārtošanās iemesliem, termiņiem, tiesībām un pienākumiem, atbalsta pasākumiem un ieguvumiem, piemēram, mazākiem enerģijas rēķiniem, veselīgākiem un ērtākiem mājokļiem, lielāku enerģētisko drošību un klimata pārmaiņu mazināšanu.
32. Nodrošināt, ka māsaimniecības ir informētas par visām lietderīgām enerģijas alternatīvām, tostarp par atjaunīgo gāzu, kolektīvo apsildes risinājumu un elektrifikācijas potenciālo nozīmi un par ieguvumiem no energoefektivitātes.

33. Stiprināt Direktīvās (ES) 2023/1791 un (ES) 2024/1275 definētās vienas pieturas aģentūras, lai tās varētu darboties kā centrālie kontaktpunkti, kur mājsaimniecības var vērsties, lai saņemtu speciālistu konsultācijas un mērķorientētu atbalstu saistībā ar pakāpenisku atteikšanos no dabasgāzes, tostarp informāciju par pieejamo finansiālo atbalstu un par iespējam apsildei un ēdiengatavošanai izmantot tīru enerģiju.
34. Izstrādāt dabasgāzes izmantošanas pakāpeniskas izbeigšanas stratēģijas, kurās energoefektivitātes uzlabojumi tiek kombinēti ar tīru tehnoloģiju ieviešanu. Dalībvalstīm atbalsts neaizsargātām mājsaimniecībām un mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem būtu jāuzskata par prioritāru un tas jāņem vērā, kad runa ir par dotācijām, pieejām, kas neaprobežojas ar dotācijām vien, viedu finansējumu, aizdevumiem ar zemām procentu likmēm un dažādām mērķētām tīro tehnoloģiju atbalsta shēmām, kas saistītas ar ienākumiem vai sociālajiem rādītājiem, tā nodrošinot godīgumu un sociālo taisnīgumu.

III. Turpmākie pasākumi

35. Par to, kā sokas ar nacionālo, reģionālo un/vai vietējo dabasgāzes izmantošanas pakāpeniskas izbeigšanas plānu sagatavošanu un īstenošanu un ar šī ieteikuma pildīšanu ziņot nacionālo klimata un enerģētikas plānu atjaunināšanas ietvaros, kas ietver arī attiecīgās dalībvalsts visaptverošo novērtējumu par tajā iekļautajiem siltumapgādes un dzesēšanas plāniem, nacionālo ēku renovācijas stratēģiju un vietējos siltumapgādes un dzesēšanas plānus.
36. Dalīties paraugpraksē un datos par sociālo ietekmi, pieejamību cenas ziņā un patērētāju aizsardzību, izmantojot Savienības atbalstītās iniciatīvas — Enerģētiskās nabadzības konsultāciju centru (*EPAH*) un Pilsētas mēru paktu.
37. Izmantot esošās Savienības platformas, piemēram, *EPAH* un topošo kopīgo Eiropas enerģētikas datu telpu, lai atbalstītu uzraudzību, nodrošinātu pārredzamību un apmainītos ar salīdzināmiem datiem par sociālo ietekmi un ietekmi uz enerģētiku.
38. Sadarboties ar Komisiju, regulatīvajām iestādēm un pilsoniskās sabiedrības ieinteresētajām personām, lai nodrošinātu konsekventu, taisnīgu un iekļaujošu pieeju visā Savienībā.

Briselē, 30.4.2026

*Komisijas vārdā –
Dan JØRGENSEN
Komisijas loceklis*



